

Tamara Klimová

Narodila sa 19. 1. 1922 v Ostrave. V rokoch 1940-1944 študovala na Škole uměleckých řemesel v Brne (u prof. P. Dillingera) a 1945-1951 na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Prahe (u prof. J. Baucha a E. Fillu). Od roku 1952 sa zúčastňovala na výstavách v Československu i zahraničí. Koncom 50.-tych rokov sa stala členkou Skupiny 4, kde bol deklarovaný — a pre Klimovú záväzný — program kompozične disciplinovanej výstavby obrazu a úsilie o pevný definitívny tvar. Roku 1967 vstúpila do Klubu konkrétistov. Od roku 1968 sa zúčastnila s Klubom konkrétistov na rade výstav: Jihlava, Stuttgart, Žilina, Karlove Vary, Bratislava, Brno, Florencia, Rím, Benátky, Turín atd. Po tridsaťročnej nútenej prestávke sa uskutočnila jubilejná výstava Klubu konkrétistov v Jihlave, odšiaľ v Zlín, Olomouci, Liberci a Ostrave. V 70. rokoch objavila možnosť pokračovať ďalej vo svojej práci, a to v serigrafii. Prepadla kúzlu tejto mnohotvárnej techniky, ktorá jej umožnila znova sa zúčastňovať na rade výstav: opakovane „Súčasná slovenská grafika“ v Banskej Bystrici, Budapešti, Bratislave, Prahe, Londýne atd. Neskor trienále v Krakove, Katowiciach a Berlíne a bienále v Osake. Roku 1989 mala spolu s A. Klimom súbornú výstavu v Galerii hl. m. SR Bratislava, ktorá bola prenesená do Liberca, Brna a Žiliny. V 90. rokoch vytvára súbor nízkoreliéfných objektov. Žije a pracuje v Bratislave.

POZNÁMKA O POÉZII RACIONALITY

Tamara Klimová od polovice päťdesiatych rokov podriada príbehy obrazov tvarovej organizácií, ktorá dôsledne ctí geometrický základ vecí. Spomenutá tvarová redukcia krúžila okolo tém poézie rationality. Napríklad skladby striech mesta, zátiší a figúry. Potial by sme ich mohli vnímať aj ako generačný príklon k tzv. poézii všedného dňa, poetike, ktorá v dobových súvislostiach mala zohrat nelahkú úlohu: odpatetizovať umelecký prejav a čiastočne ho zbaviť požiadavky ideologickej služobnosti. Tamara Klimová roku 1962 však namaľovala aj niekoľko obrazov, ktorých námetom bola kocka, lepšie povedané jej tvarové a farebné rozloženie do niekoľkých priestorových plánov. Tieto kompozície pri jednoduchom kunsthistorickom uvažovaní sice sugerujú akýsi prechod ku kryštaličkým útvaram jej následujúcich obrazov zo šesťdesiatych rokov, ale až také jednoduché to asi nebolo. Položme si otázku, čo predstavuje tvrdenie, že Tamara Klimová podriadila tvarovú organizáciu geometrickému základu vecí?

Už v antike prakticky používané základné tvary ako trojuholník, štvorec, kruh a pod. boli definované ako tvary ideálne. Formulováním vzťahov medzi nimi vznikala geometria, ktorá umožňovala jasné orientáciu v zložitom (nedokonalom i temnom) svete. Pre výtvarné umenie znamenovalo toto „dedičstvo“ jasné poznávania sveta pomocou ideálnych tvarov. A u Cézanna redukcia sveta pomocou ideálnych tvarov a formalizovanie vzťahov medzi nimi zase začiatok moderného umenia. Na túto líniu skutočnosti umenia si ľahko dosadíme tvorbu Tamary Klimovej. Ved rationalita, redukcia, geometria, štruktúra sú ozaj klúčové pojmy v silovom poli sveta jej výtvarných prác. Platí teda, že toto dielo sa usiluje o jasné orientáciu v temnom svete? Prípadne, že trvá na východiskovej poézii rationality? Áno aj nie. Áno, pokiaľ si položíme otázku o po-

znávaní sveta výtvarným umením, nie, keď si na ňu odpovie. Povedal by som, že presne v tradícii európskych mysliteľov prísnej skepse voči možnostiam poznania a jasnej orientácie. A to by som medzi nimi musel vyrátať jasné hviezdy prvej veľkosti od Pascala trebárz po Wittgensteina.

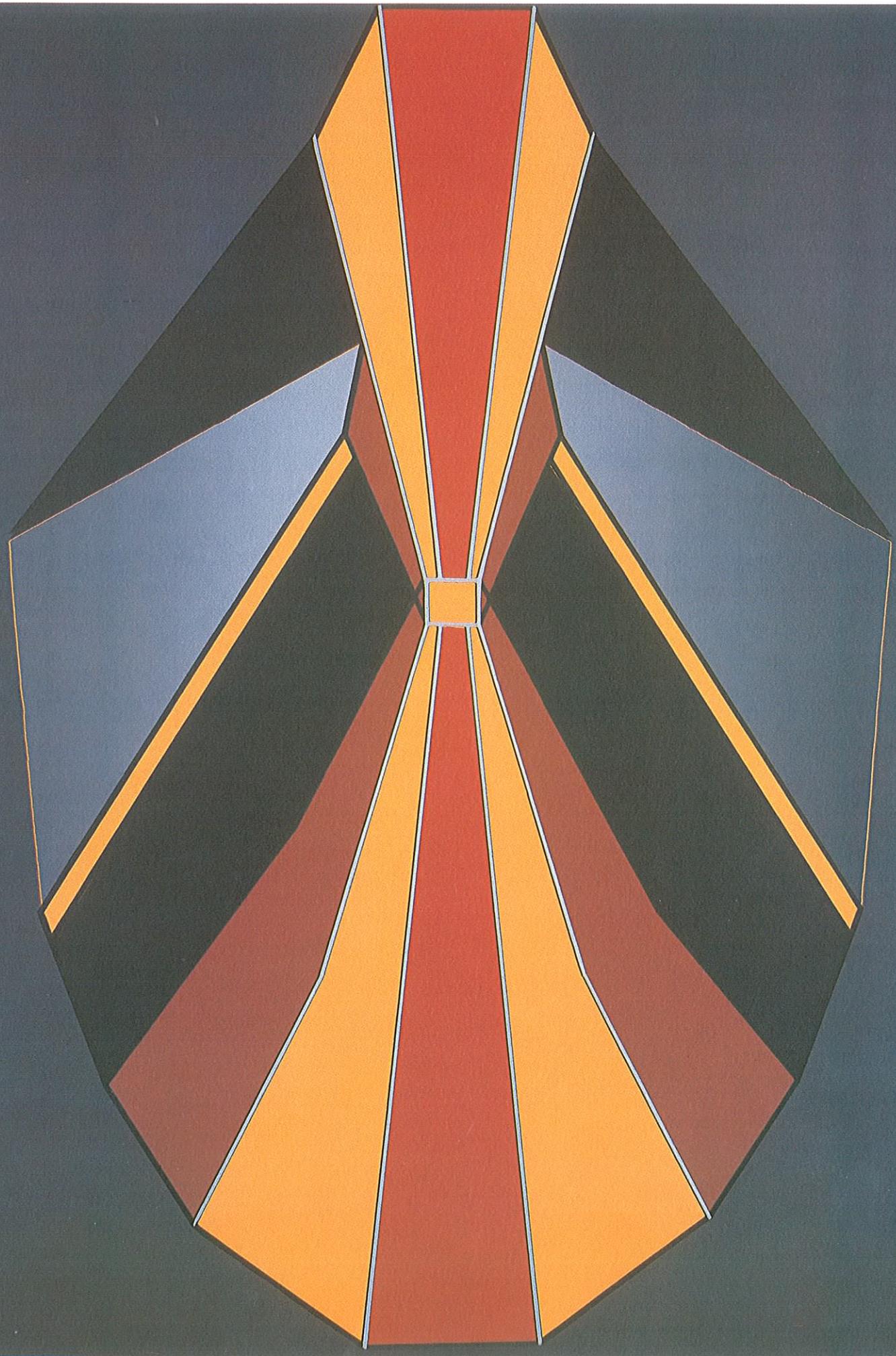
Pravda, v umení poznávanie neznamená preformulovať štruktúry videnia sveta, ale (vždy) novo sformulovať svoje vlastné prežívanie sveta a seba v ňom. Dielo Tamary Klimovej patrí medzi tie, ktoré sú nelahko vyjadriteľné (vy-svetliteľné) textom. Tvar, jeho štruktúra aj celá znaková sústava sú sice priam deskriptívne rozložiteľné, ale aj znovu spojiteľné vo svete spomenutých jasných vzťahov. Zmyslom toho sveta je rytmus plôch, muzikalita línii, ktoré formalizuje prepletanie či iná kombinatorika materiálov vysokého lesku a ostrej farebnosti. Pulzuje v ňom čas, presnejšie vĺzia času. Onoho vlastného prežívania novo sformulovanej udalosti. Uvediem príklad. Tamara Klimová serigrafiami z osmdesiatych rokov jazykom geometrie skúmala dynamiku foriem a kompozície, preto ich aj pomenovala ako Prúdenie, Narastanie, Ponor. Prácam z deväťdesiatych rokov však významovú energiu posunula k výtvarnej udalosti, ktorá se pod povrhom zdánlive pokojnej štruktúry na geometrickej osnote dovoláva mytu Šamanov, Domáčich bôžikov a Stél. Kompozičná variantnosť týchto prác nás razom odkazuje na rituálnu posvätnosť geometrie, čiže kdeši k zlatému nekonečnu ikon či renesančnej božskej symetria. Dobrý dôvod, aby sme voči tejto (etapovej) istote prejavili patričnú skepsu. Možno aj preto, lebo Tamara Klimová nimézis geometrickej štruktúry sveta a jeho udalostí formuluje jasnu poéziu.

Juraj Mojžiš

Galerie Magna, Bieblova 3, 702 00 Ostrava / výstava potrvá od 10. 1. do 16. 2. 2001

Tento projekt je realizován za finanční podpory města Ostravy

Konstrukce III, 1988, serigrafie, 59 x 42 cm